

1 SAMUEL

18-20

Sauls groeiende vijandschap tegenover
David en Jonathans trouwe vriendschap.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-samuel/18-20

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	David als gezalfde koning aan Sauls hof	2 min	4
2	Jonathans vriendschap en nederigheid	4 min	5
3	Davids populariteit wekt Sauls jaloezie	3 min	7
4	Profeteren onder invloed van een boze geest	3 min	9
5	Sauls geweld en het verlies van Gods Geest	3 min	10
6	Saul wil David laten sneuvelen	3 min	12
7	Michals liefde en Davids nederigheid	2 min	14
8	Een gevaarlijke bruidsprijs voor Michal	4 min	16
9	Jonathan pleit voor Davids leven	2 min	19
10	Sauls nieuwe moordpoging en zijn alleenmacht	2 min	20
11	Michal helpt David ontsnappen	2 min	21
12	Psalm 59: Davids gebed tijdens zijn vlucht	5 min	22
13	Van onrecht en angst naar vertrouwen op God	5 min	26
14	Gods Geest beschermt David bij Samuel	4 min	28

15	Sauls vernedering en het vallen in de Geest	4 min	31
16	David en Jonathan toetsen Sauls bedoelingen	4 min	33
17	Het verbond en het teken met de pijlen	4 min	36
18	David's lege plaats aan de nieuwemaansmaaltijd	2 min	38
19	Sauls woede keert zich tegen Jonathan	2 min	39
20	Het afscheid van David en Jonathan	2 min	41
21	Jonathans vriendschap en zijn keuze te blijven	3 min	42
	Om verder te lezen		44

1

David als gezalfde koning aan Sauls hof

We komen nu bij hoofdstuk 18 van 1 Samuel. In hoofdstuk 16, twee hoofdstukken eerder, maakten we kennis met David. Daar werd hij tijdens een besloten plechtigheid door Samuel gezalfd en werd hij de gezalfde koning van Israël. De Geest kwam op hem. De Geest verliet Saul en een boze geest kwam op Saul, ter vervanging van die Geest van God Die eerder op hem was geweest. Door de aanwezigheid van de boze geest kreeg Saul aanvallen en buien waarin hij onredelijke en gewelddadige dingen deed en duidelijk erg achterdochtig werd.

Om die situatie in de hand te houden, werd er een muzikant gezocht. Door een wel heel vreemd toeval was de muzikant die ze binnenhaalden de man die gezalfd was om hem op te volgen. Je komt in de Bijbelverhalen inderdaad verbazingwekkende toevalligheden tegen. Er is bijvoorbeeld geen verhaal zoals dat van Esther om te laten zien hoe toevallig dingen lijken te zijn, maar hoe duidelijk Gods voorzienigheid er in werkelijkheid achter zit. God bestuurt de gebeurtenissen werkelijk. Het lijkt een opmerkelijk toeval: uit het hele koninkrijk werd juist de man binnengehaald om voor Saul muziek te maken die in het geheim gezalfd was om de volgende koning te worden.

Dan hebben we natuurlijk het verhaal van David en Goliath, en hoe David de reus doodde en een held werd in Israël. We zien dus dat David en Saul geweldige bondgenoten hadden moeten zijn. David had Sauls held moeten zijn, want Saul was de koning en David was de trouwe krijger die het volk had bevrijd. Maar zoals we ontdekken, werd Saul jaloers op David. Daardoor ontstond er tussen hen precies de tegenovergestelde verhouding van wat die had moeten zijn.

2

Jonathans vriendschap en nederigheid

In hoofdstuk 18 staat:

Het gebeurde, toen David met Saul uitgesproken was, dat Jonathan met hart en ziel aan David verbonden raakte. Jonathan had hem lief als zichzelf.

1 SAMUEL 18:1

We stellen ons Jonathan en David meestal voor als leeftijdgenoten. Jonathan was natuurlijk de kroonprins. Alleen hij en zijn vader, de koning, hadden zwaarden. Hij was duidelijk de eerste in de lijn van troonopvolging. Hij had evenveel reden als Saul om jaloers te zijn op David, vooral toen David steeds populairder werd en duidelijk werd dat David een mededinger naar de troon kon zijn. Jonathan had eigenlijk meer te verliezen dan Saul, want David was helemaal niet van plan Saul van de troon te stoten. Maar wanneer Saul stierf, zou David heel goed de troon kunnen krijgen in plaats van Jonathan, van wie verwacht werd dat hij die zou krijgen.

Maar Jonathan was niet zoals zijn vader. Om te beginnen had hij geen boze geest. Verder was hij een beter mens. Hij zag David werkelijk niet als een bedreiging. Hij zag wel dat David ongetwijfeld de volgende koning zou worden. Dat blijkt hier in vers 2 uit Jonathans gedrag tegenover hem.

Saul nam hem diezelfde dag mee en liet hem niet terugkeren naar het huis van zijn vader. Jonathan sloot een verbond met David, omdat hij hem liefhad als zichzelf. Jonathan deed zijn mantel af die hij aanhad, en gaf hem aan David; ook zijn kleding, ja, tot zijn zwaard, tot zijn boog en tot zijn gordel toe.

1 SAMUEL 18:2-4

Jonathan ontleed zich dus van zijn wapens en van al die koninklijke voorrechten, in een samenleving die geen wapens had, omdat de Filistijnen niemand toestonden wapens te hebben. Alleen Saul en Jonathan hadden wapens, wordt ons verteld, en een wapenrusting. Jonathan doet zijn wapenrusting af en zijn zwaard, en hij geeft die aan David, alsof hij wil zeggen:

[Vertalersnoot: de Engelse Bijbelvertaling die de spreker gebruikt, noemt hier een wapenrusting; de HSV heeft 'zijn kleding'.] 'Jij komt hier in rang direct na mijn vader.' Later zei Jonathan het met zoveel woorden. Hij zei tegen David:

Hij zei tegen hem: Wees niet bevreesd, want de hand van mijn vader Saul zal je niet vinden, maar jij zult koning worden over Israël en ik zal de tweede na jou zijn. Ook mijn vader Saul weet dit wel.

1 SAMUEL 23:17

Jonathan was een flink stuk ouder dan David, een generatie ouder. Dat weten we omdat Jonathan blijkbaar al heel vroeg in Sauls regering troepen aanvoerde, duizend man. Saul regeerde veertig jaar, en David was pas dertig toen Saul na een regering van veertig jaar stierf. Dus toen Jonathan oorlog voerde en troepen aanvoerde, kan David heel goed nog niet geboren zijn geweest. David moet namelijk tien jaar na het begin van Sauls regering geboren zijn. Jonathan voerde daarvoor blijkbaar al legers aan.

Jonathan was dus waarschijnlijk twintig jaar of meer ouder dan David, en toch zag hij hem misschien bijna als een zoon. Wanneer mensen Jonathan en David als goede vrienden zien, gaat het eigenlijk om een soort vriendschap tussen twee generaties. Saul was oud genoeg om Davids grootvader te zijn, want hij was Jonathans vader. Jonathan was oud genoeg om Davids vader te zijn. Zo stellen we het ons waarschijnlijk meestal niet voor.

Hier geeft Jonathan hem al zijn bijzondere kleding en uitrusting, die hem als prins toekwamen, en draagt die over aan David. Jonathan was een groot krijger en had zijn wapens met veel succes gebruikt. Hij had Filistijnen verdreven, enzovoort. Maar

blijkbaar vond hij David een betere krijger en dacht hij dat die wapens in Davids handen beter tot hun recht zouden komen dan in de zijne. Hij stelt zich dus duidelijk heel nederig op tegenover David.

3

Davids populariteit wekt Sauls jaloezie

David trok eropuit, overal waar Saul hem naartoe stuurde; hij gedroeg zich verstandig, en Saul stelde hem aan over de strijdbare mannen. Hij was goed in de ogen van heel het volk, en ook in de ogen van de dienaren van Saul.

1 SAMUEL 18:5

Iedereen hield dus van David, bijna te veel naar Sauls smaak.

Toen David en zijn mannen terugkwamen na het verslaan van de Filistijnen, gebeurde het dat de vrouwen uit al de steden van Israël met gezang en reidans koning Saul tegemoet trokken; met tamboerijnen, met blijdschap en met muziekinstrumenten.

1 SAMUEL 18:6

Dat verwijst blijkbaar naar het moment waarop hij Goliath had gedood.

Terwijl de vrouwen huppelden, zongen zij in beurtzang: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden!

1 SAMUEL 18:7

Ze wilden echt zowel Saul als David prijzen, maar voor Saul klonk het niet als een gunstige vergelijking.

Toen ontstak Saul in woede; die woorden waren namelijk kwalijk in zijn ogen. Hij zei: Ze hebben er aan David tienduizend gegeven, maar mij hebben ze er maar duizend gegeven; het koninkrijk zal zeker nog eens voor hém zijn!

1 SAMUEL 18:8

Hij zou inderdaad het koningschap krijgen, maar David probeerde het niet te bemachtigen. David is nooit iets anders dan trouw aan Saul geweest. Misschien begreep David niet eens dat hij tot koning was gezalfd. Zoals ik zei toen we hoofdstuk 16 lazen, was er nog geen duidelijk gevestigd gebruik om koningen met olie te zalven. Alleen Saul, de eerste koning, was gezalfd, en dat was in het geheim gebeurd, toen niemand toekeek. Dus toen David werd gezalfd, heeft hij misschien niet de gedachte gehad: o, koningen worden gezalfd. Priesters werden dat wel, en mogelijk profeten ook. En omdat Samuel de leiding had over deze groepen profeten, lijkt het waarschijnlijker dat David die handeling zou hebben opgevat als zijn opname in de kring van profeten dan als zijn aanstelling tot koning.

Al kan er bij die gelegenheid meer zijn gezegd dan er is opgetekend, en kan David heel goed hebben geweten dat hij koning zou worden. Als dat zo was, had hij geen enkele ambitie om dat op eigen kracht tot stand te brengen. Naarmate de tijd verstreek, kan het hem duidelijker zijn geworden dat hij koning zou worden. Al vroeg hij zich soms waarschijnlijk af of hij wel lang genoeg zou leven, omdat er een groot deel van die tijd op hem werd gejaagd.

En er staat:

Vanaf die dag hield Saul David in het oog.

1 SAMUEL 18:9

Het Engelse ‘eyed’ is hier duidelijk een werkwoord dat iets heel negatiefs betekent. Hij wantrouwde hem. Hij hield hem met wantrouwen en afkeer in het oog, omdat hij dacht dat David hem misschien het koningschap zou afnemen. En dat gebeurde natuurlijk ook. Maar David had daar op dat moment, naar het schijnt, niet de minste belangstelling voor.

4

Profeteren onder invloed van een boze geest

De volgende dag gebeurde het dat de boze geest van God weer vaardig werd over Saul, en hij raakte binnenshuis in geestvervoering. David tokkelde op de harp zoals elke dag. Nu had Saul een speer in zijn hand,

1 SAMUEL 18:10

[Vertalersnoot: waar de HSV ‘hij raakte binnenshuis in geestvervoering’ heeft, staat in de Engelse Bijbelvertaling van de spreker ‘hij profeteerde’. Zijn volgende uitleg gaat over dat woord.]

Toen deze boze geest over hem kwam, profeteerde hij, net zoals mensen profeteerden wanneer de Heilige Geest over hen kwam. Maar profeteren is blijkbaar een algemenere term dan wij gewoonlijk denken. Spreken onder invloed van een geest is blijkbaar profeteren. Zo waren er ook profeten van Baäl die onder invloed van boze geesten spraken. En zij werden profeten genoemd, en zij profeteerden. Zelfs wanneer ze valse profetieën uitspraken, waren ze aan het profeteren, omdat ze spraken onder invloed van een andere geest dan hun eigen geest. En de ware profeten spraken ook onder invloed van de Heilige Geest, dus zij profeteerden.

Blijkbaar betekent profeteren in de Schrift in het algemeen: spreken onder invloed van een andere geest dan je eigen geest. Dat is dus zelfs hier het geval, waar hij onder invloed van een boze geest spreekt. Wat de inhoud van zijn woorden kan zijn geweest,

kunnen we niet zeggen. Misschien raaskalde hij. Misschien zei hij krankzinnige dingen. We weten niet wat hij zei. Maar ze brachten het niet in verband met de Heilige Geest. Ze konden herkennen dat dit het werk van een boze geest was.

Ik ben weleens in de buurt geweest van mensen die waarschijnlijk boze geesten hebben, en die krankzinnige dingen zeggen. En dan denk ik: dat zouden ze niet vanuit hun eigen verstand zeggen. Het klinkt bijna alsof die boze geest door hen heen spreekt. En ze klinken krankzinnig. En misschien was dat wat profeteren door een boze geest inhield: tekeergaan, krankzinnige dingen zeggen onder invloed van een andere geest dan je eigen geest.

Het is moeilijk te zeggen, omdat ons vaak wordt verteld dat mensen profeteerden zonder dat ons de inhoud wordt verteld. Er zijn meer gevallen waarin de Heilige Geest over Saul kwam en hij profeteerde. Eén hebben we al gezien; een ander komt later nog aan bod. Maar ons wordt niet verteld wat hij zei. Maar hij profeteerde de hele dag. Wat zei hij de hele dag? We hebben geen idee. En we hebben evenmin enig idee wat hij zei toen hij hier door de boze geest profeteerde.

5

Sauls geweld en het verlies van Gods Geest

en Saul wierp de speer en zei: Ik zal David aan de wand spietsen, maar David ontweek hem tot tweemaal toe.

1 SAMUEL 18:11

Dit gebeurde twee keer.

Dat moet voor David vreemd zijn geweest, want in zijn eigen ogen was hij gewoon een militaire held die onder Saul diende. Hij was Israëls grootste troef. Waarom zou de koning hem willen doden? En David voelde geen enkele rivaliteit tegenover Saul, dus hij begreep waarschijnlijk niet dat Saul jaloers op hem was. Het moet heel vreemd zijn geweest. Maar misschien schreef hij het eenvoudig toe aan de boze geest die Saul krankzinnig maakte, waardoor hij onredelijke dingen deed. Die boze geest kwam over

hem, zagen we, op de dag nadat Saul David met wantrouwen in het oog begon te houden. Zoals ik in een eerdere les zei, verbindt Paulus twee dingen met elkaar in Efeze, hoofdstuk 4, waar hij zegt:

laat de zon niet ondergaan over uw boosheid, en geef de duivel geen plaats.

EFEZE 4:26-27

Saul begon boos te worden op David, en hij liet de zon ondergaan over zijn boosheid. De volgende dag had hij inderdaad de duivel ruimte gegeven, of een boze geest die hem de rest van zijn leven met tussenpozen kwelde. Die uitspraak staat trouwens in Efeze 4, vers 26 en 27.

Dus Saul begint gewelddadig, als een waanzinnige en paranoïde te handelen. David ontkwam twee keer aan die speren die op hem afkwamen.

Saul was bevreesd voor David, want de HEERE was met hem, en Hij was van Saul geweken.

1 SAMUEL 18:12

Saul kon merken dat God niet langer aan zijn kant stond. Als iemand op dat punt komt, zou hij er waarschijnlijk gewoon mee moeten ophouden. Als je Gods volk leidt, in de bediening die de Heilige Geest je heeft gegeven, en je beseft nu: 'De Heilige Geest is bij mij weggegaan', dan zou je misschien gewoon moeten terugtreden. In plaats daarvan wilde hij zijn positie vasthouden.

Ik vraag me soms af of er voorgangers zijn bij wie dat zo is. Ze begonnen hun bediening toen ze trouw waren aan God en vol van de Geest, enzovoort. Maar in hun leven zijn ze afgedwaald, teruggevallen in de zonde, of wat dan ook. De Geest is niet langer met hen. Ze zijn niet meer gezalfd. God gebruikt hen niet meer, en misschien weten ze dat zelf ook wel. Maar ze hebben geen andere manier om in hun levensonderhoud te voorzien. Ze houden gewoon hun baan als leider van de gemeente, en de gemeente vervalst samen met hen in geestelijke doodsheid. Israël had er zeker geen baat bij dat het een koning had die door een demon bezeten was in plaats van

door de Heilige Geest gezalfd. Saul beseftte dat dit zo was, maar hij deed nooit afstand van de troon. Je zou denken dat hij afstand van de troon zou doen en zou zeggen: 'Ik ben niet langer geschikt om Gods volk te leiden.'

6

Saul wil David laten sneuvelen

Daarom deed Saul David van zich weggaan, en stelde hij hem aan tot bevelhebber over duizend, zodat hij voor het volk uit ten strijde trok en weer terugkeerde.

1 SAMUEL 18:13

Dat wil zeggen dat Saul David blijkbaar een tijdlang niet meer voor hem op de harp liet spelen. Hij liet hem eropuit trekken om veldslagen te leveren, in de hoop dat hij in de strijd zou sneuvelen.

David gedroeg zich verstandig op al zijn wegen, en de HEERE was met hem. Toen Saul zag dat hij zich heel verstandig gedroeg, was hij bevreesd voor hem.

1 SAMUEL 18:14-15

Er staat dat hij zich verstandig gedroeg. Ik weet niet precies wat dat betekent. Het moet betekenen dat hij, bij dat uitgaan en binnenkomen, wat betekent dat hij ten strijde trok en weer terugkwam, scherpzinnig te werk ging. Dat zou de gedachte kunnen zijn. Hoewel hij de vijand aanviel, voorkwam hij dat hij gewond raakte door

verstandig, scherpzinnig en voorzichtig te zijn, enzovoort. Saul werd nog banger omdat het niet gemakkelijk was om van David af te komen. Hij stuurde David op gevaarlijke missies in de hoop dat hij zou sterven, maar dat gebeurde niet.

Maar heel Israël en Juda hielden van David, want hij trok voor hen uit ten strijde en keerde weer terug. Daarom zei Saul tegen David: Zie, mijn oudste dochter Merab; haar zal ik u tot vrouw geven. Alleen, wees voor mij een dappere zoon, en voer de strijd van de HEERE. Want Saul dacht: Laat niet mijn hand tegen hem zijn, maar laat de hand van de Filistijnen tegen hem zijn. Maar David zei tegen Saul: Wie ben ik, wat is mijn leven, en wat is het geslacht van mijn vader in Israël, dat ik de schoonzoon van de koning zou worden?

1 SAMUEL 18:16-18

Je herinnert je misschien dat dit beloofd was aan degene die Goliath zou doden: hij zou met de dochter van de koning mogen trouwen. David had Goliath gedood, en om de een of andere reden had hij die beloning niet gekregen. Ik vermoed dat David nu misschien wat ouder wordt, of misschien meer van zijn volwassenheid laat zien, en hij heeft er geen aanspraak op gemaakt. Hij heeft bijna het gevoel dat hij niet in aanmerking komt om met iemand van koninklijken bloede te trouwen. Hij zegt: 'Mijn familie, wij stellen niets voor. Waarom zou ik de schoonzoon van een koning worden? Mensen van koninklijken bloede trouwen met mensen van koninklijken bloede. Ze trouwen niet met boeren.'

David vond zichzelf ongeschikt, en misschien was dat de reden waarom hij niet eerder met Merab was getrouwd. Misschien dacht hij, toen hij Goliath had gedood en daar recht op had, gewoon: 'Geen sprake van. Dat is geen positie waar ik aanspraak op kan maken. Ik heb Goliath alleen maar ter wille van God gedood. Ik ben hier niet om zelf iets te worden, zoals een schoonzoon van de koning.' Nu probeert Saul hem op een andere manier Merab te geven en zegt: 'Nou, ik heb wel een idee hoe je het kunt verdienen.'

Er staat:

7

Michals liefde en Davids nederigheid

In de tijd dat men Merab, de dochter van Saul, aan David zou geven, gebeurde het echter dat zij aan Adriël uit Mehola tot vrouw gegeven werd. Maar Michal, de dochter van Saul, hield van David. Toen dat aan Saul werd verteld, was dat een goede zaak in zijn ogen.

1 SAMUEL 18:19-20

Een andere dochter, een jongere dochter.

Saul zei: Ik zal haar aan hem geven. Dan zal zij hem tot een valstrik zijn en dan zal de hand van de Filistijnen tegen hem zijn. Daarom zei Saul tegen David: Door de andere dochter kun je vandaag mijn schoonzoon worden. Saul gebod zijn dienaren: Zeg in het geheim tegen David: Zie, de koning is u genegen, en al zijn dienaren houden van u, word daarom de schoonzoon van de koning.

1 SAMUEL 18:21-22

Blijkbaar moest David hiervan overtuigd worden, want zoals hij al had gezegd, dacht hij: ‘Je kunt toch niet serieus willen dat ik, een boer uit een eenvoudige familie, met je dochter trouw.’ Dus Saul zegt tegen zijn dienaren: ‘Ga David eens op een idee brengen en laat hem weten dat de koning echt op hem gesteld is en echt wil dat hij zijn schoonzoon wordt. Breng hem op andere gedachten.’

De dienaren van Saul spraken deze woorden ten aanhoren van David. Toen zei David: Is het gering in uw ogen dat ik de schoonzoon van de koning zou worden, terwijl ik een arm en gering man ben?

1 SAMUEL 18:23

[Vertalersnoot: de spreker reageert op de Engelse formulering ‘weinig geacht’; de HSV heeft ‘een arm en gering man’.]

Hij stond niet in laag aanzien. Heel Israël hield van hem. Iedereen prees hem om zijn heldendaden. Maar hij was nog steeds klein in zijn eigen ogen. Dat was Saul ook geweest, weet je nog? Samuel zei tegen Saul in hoofdstuk 15:

Toen je klein was in je eigen ogen, maakte God je koning over Israël. Maar nu heb je het woord van de Heere verworpen.

1 SAMUEL 15:17,23

God zocht blijkbaar altijd iemand die klein was in zijn eigen ogen, ook als hij bekwaam was. David was zeker bekwaam, een krijgsman en zeer geliefd, maar hij zag zichzelf nog steeds als arm en iemand die in laag aanzien stond.

8

Een gevaarlijke bruidsprijs voor Michal

De dienaren van Saul vertelden het hem. Ze zeiden: Deze woorden heeft David gesproken. Toen zei Saul: Jullie moeten dit tegen David zeggen: De koning vindt geen vreugde in een bruidsschat, maar wel in honderd voorhuiden van Filistijnen, om zich op de vijanden van de koning te wreken. Want Saul dacht David door de hand van de Filistijnen te laten vallen in de strijd.

1 SAMUEL 18:24-25

Hij dacht: ‘Als David tegen honderd mannen ten strijde trekt, zullen ze hem wel ombrengen.’ Het is net als met Simson. Simson nam het in zijn eentje tegen duizend mannen op. David kreeg er honderd voor elkaar.

Zijn dienaren vertelden David deze woorden. Toen was het in de ogen van David een goede zaak om schoonzoon van de koning te worden. En de dagen waren nog niet voorbij

1 SAMUEL 18:26

Hij dacht: ‘Ik heb geen geld, maar ik kan wel aan wat voorhuiden komen. Ik weet wel waar ik die kan vinden.’ Er was die heuvel met voorhuiden die Jozua had achtergelaten. Misschien kon hij daar gewoon naartoe gaan en er honderd vandaan halen. Maar het klinkt als een goedkope bruidsprijs. Gewoon honderd mannen doden en ze besnijden. Ik zou het moeilijker vinden om ze te besnijden dan om ze alleen maar te doden, om je de waarheid te zeggen. Maar David vond dat niet zo erg. Het was gemakkelijker dan een bruidsprijs in geld betalen.

Er staat:

De dagen waren nog niet om.

Blijkbaar was hier een termijn aan verbonden.

of David stond op. Hij en zijn mannen gingen op weg en doodden onder de Filistijnen tweehonderd man. David bracht hun voorhuiden, en men leverde het volledige aantal bij de koning af, zodat hij schoonzoon van de koning kon worden. Toen gaf Saul hem zijn dochter Michal tot vrouw.

1 SAMUEL 18:27

Met tegenzin, blijkbaar.

Wie deze ongelukkige Filistijnen waren, weten we niet. Maar we zouden medelijden met hen kunnen hebben, ware het niet dat zij mensen waren die samen met de Kanaänieten uitgeroeid moesten worden. Dit waren goddeloze mensen, mensen op wie Gods oordeel rustte. Dus door tweehonderd van hen te doden, werd niet eens de hele opdracht uitgevoerd die uitgevoerd moest worden. Het plan was om hen helemaal uit de weg te ruimen. Maar hij bracht er tweehonderd om, geen honderd. Hij deed er nog een schepje bovenop. Wat een romanticus. Stel je voor dat je tegen je vrouw kunt zeggen: 'Je vader wilde maar honderd voorhuiden. Ik ben eropuit gegaan en heb tweehonderd voorhuiden gehaald om je van hem te kopen.' Dat zou vast hartverwarmend zijn.

Saul zag en merkte dat de HEERE met David was en dat Michal, de dochter van Saul, van hem hield. Toen werd Saul nog meer bevreesd voor David; en Saul was een vijand voor David, al zijn dagen.

1 SAMUEL 18:28-29

Dit wordt steeds herhaald. Saul ziet steeds weer dat God met David is, en Saul wordt steeds banger voor David. Waarom houdt hij er niet gewoon mee op?

Als de vorsten van de Filistijnen ten strijde trokken, gebeurde het dat David, zo dikwijls als zij ten strijde trokken, voorspoediger was dan al de andere dienaren van Saul, zodat zijn naam in hoge achting was.

1 SAMUEL 18:30

[Vertalersnoot: de Engelse Bijbelvertaling van de spreker heeft hier ‘gedroeg zich verstandiger’, waar de HSV ‘voorspoediger was’ heeft.]

Dit ‘gedroeg zich verstandiger’ is duidelijk een wat vage verwijzing naar Davids hele optreden en alles wat hij op het slagveld deed. Ik denk dat we het zo moeten begrijpen dat David op het slagveld voortdurend meer tot stand bracht dan alle anderen. Daardoor kwam hij in steeds hoger aanzien te staan. Bedenk dat David over zichzelf zei:

De dienaren van Saul spraken deze woorden ten aanhoren van David. Toen zei David: Is het gering in uw ogen dat ik de schoonzoon van de koning zou worden, terwijl ik een arm en gering man ben?

1 SAMUEL 18:23

Toch zien we dat hij in Israël in heel hoog aanzien komt te staan.

9

Jonathan pleit voor Davids leven

Hoofdstuk 19 zegt:

Saul sprak er met zijn zoon Jonathan en met al zijn dienaren over om David te doden. Maar Jonathan, de zoon van Saul, was David zeer genegen. Jonathan vertelde David: Mijn vader Saul probeert je te doden; welnu, wees morgen ochtend toch op je hoede, houd je verborgen en verstop je. Maar ik zal naar buiten gaan en naast mijn vader gaan staan op het veld waar je bent. Ik zal met mijn vader over je spreken en zien wat het wordt; dat zal ik je vervolgens vertellen.

1 SAMUEL 19:1-3

Jonathan sprak goed over David tegen zijn vader Saul en zei: Laat de koning niet zondigen tegen zijn dienaar David. Hij heeft niet tegen u gezondigd en heeft juist veel goeds voor u gedaan. Hij waagde zijn leven en doodde de Filistijn, en de Heere bracht heel Israël grote verlossing. U zag het en verheugde u erover. Waarom zou u dan onschuldig bloed vergieten en David zonder reden doden?

1 SAMUEL 19:4-5

Dus Saul luisterde naar Jonathan, omdat de demon er op dat moment, denk ik, niet was. En Saul zwoer:

Saul luisterde naar de stem van Jonathan en Saul zwoer: Zo waar de HEERE leeft, hij zal niet gedood worden!

1 SAMUEL 19:6

Waarschijnlijk meende Saul het op dat moment oprecht. Hij was een onstabiele man. Soms had hij goede bedoelingen, en op andere momenten niet. Waarschijnlijk meende Saul het bij deze gelegenheid.

10

Sauls nieuwe moordpoging en zijn alleenmacht

Jonathan riep David en Jonathan vertelde hem al deze woorden. Jonathan bracht David naar Saul, en hij was in zijn tegenwoordigheid zoals voorheen. Er kwam opnieuw oorlog. David trok ten strijde, streed tegen de Filistijnen en bracht hun een grote slag toe. Zij vluchtten voor hem weg. Maar de boze geest van de HEERE kwam over Saul. Hij zat in zijn huis en zijn speer was in zijn hand, en David tokkelde op de harp. Toen probeerde Saul David met de speer aan de wand te spietsen, maar hij ontweek Saul, zodat de speer de wand trof. In die nacht vluchtte David en ontkwam.

1 SAMUEL 19:7-10

Dit is dus de derde keer dat dit gebeurt. Eerder gebeurde het twee keer, en vervolgens, nadat Saul bij Jahweh had gezworen dat David niet gedood zou worden, deed hij opnieuw een poging hem te doden. Het is verbazingwekkend dat een samenleving dit soort gedrag van een koning kon verdragen. Kun je je dat voorstellen in een moderne samenleving, behalve ergens onder een tirannie? Misschien denk je aan een of ander Arabisch land met zijn tirannieke koningen. Maar in een beschaafd land, waar het staatshoofd op zijn medewerkers schoot en hij gewoon aan de macht mocht blijven? Hij schoot mis, dus zo erg is het dan blijkbaar niet. Hij probeerde hem te doden, maar het lukte hem niet. Poging tot moord is een ernstig misdrijf. En dat een staatshoofd zoiets doet bij onschuldige leden van zijn kabinet of zijn medewerkers, is gewoon schandalig.

En toch dacht niemand er ooit aan om Saul uit de macht te zetten, want dat is nu eenmaal wat een koning is. Hij is soeverein. Hij kan vrijwel alles doen wat hij wil en ermee weggkomen. Daarom is het misschien helemaal niet beter om een koning te hebben dan om iedereen te laten doen wat goed is in zijn eigen ogen. In Richteren was er geen koning in Israël en deed iedereen wat goed was in zijn eigen ogen. Maar er was tenminste geen tiran die niet afgezet kon worden. En dat kregen ze toen ze een koning kregen. Samuel had hen gewaarschuwd dat het niet goed zou zijn. Maar dit was nog krankzinniger dan waarschijnlijk zelfs maar was voorzien.

11

Michal helpt David ontsnappen

In vers 11:

Maar Saul stuurde boden naar het huis van David om hem te bewaken en om hem 's morgens te doden. Michal, zijn vrouw, vertelde David echter: Als je jezelf vannacht niet in veiligheid brengt, word je morgen gedood.

1 SAMUEL 19:11

Zij was dus op de hoogte van het complot, en ze stond natuurlijk aan Davids kant. Ze hield van hem.

Michal liet David door een venster neer. Hij ging op de vlucht en ontkwam. Michal nam vervolgens een afgodsbeeld en legde het in het bed. Zij legde een geitenvel aan het hoofdeinde ervan en dekte het met een kleed toe. Saul stuurde boden om David te halen, maar zij zei: Hij is ziek. Toen stuurde Saul de boden om David te zien te krijgen, en hij zei: Breng hem met bed en al naar mij toe om hem te doden! Toen de boden kwamen, zie, er lag een afgodsbeeld in het bed en een geitenvel aan het hoofdeinde ervan. Toen zei Saul tegen Michal: Waarom heb je mij zo bedrogen en mijn vijand laten gaan, zodat hij ontkomen is? Michal zei tegen Saul: Hij zei tegen mij: Laat me gaan, waarom zou ik je doden?

1 SAMUEL 19:12-17

Ze wist blijkbaar dat haar vader haar mogelijk zelfs wegens verraad zou doden. Er kwam een moment waarop hij een speer naar zijn zoon Jonathan gooide. Niemand in zijn huis was veilig. En zij had dus Davids kant gekozen en hem met deze list zelfs helpen ontsnappen. Waarschijnlijk zou Saul haar hiervoor ter dood hebben gebracht, zoals hij alle priesters ter dood bracht omdat hij dacht dat ze verraders waren. Ze moest dus liegen en zeggen: 'Nou, David bedreigde me.'

12

Psalm 59: Davids gebed tijdens zijn vlucht

Dit hele voorval, waarbij Saul David in zijn kamer, in zijn huis, probeerde te pakken te krijgen, was een aanleiding voor David om een psalm te schrijven. Ik weet niet of hij die schreef terwijl hij op de vlucht was, of dat hij hem achteraf schreef en erop terugkeek. Maar in Psalm 59 zul je zien dat er een opschrift boven de psalm staat. Niet

alle psalmen, maar wel veel ervan, hebben een opschrift. Niemand weet wie die opschriften heeft geschreven, maar ze zijn blijkbaar even oud als de psalmen zelf. Daarom worden ze over het algemeen beschouwd als juiste beschrijvingen van de gelegenheden waarbij deze psalmen zijn geschreven.

En het opschrift boven Psalm 59 luidt:

Voor de koorleider, op de melodie van ‘Richt niet te gronde’.

PSALMEN 59:1

Dat is blijkbaar een bekende melodie. Zing dit lied op de melodie van ‘Richt niet te gronde’.

Een michtam van David, toen Saul mannen stuurde die het huis bewaakten om hem te doden.

PSALMEN 59:1

David heeft deze psalm dus bij die gelegenheid geschreven. En dit is een goed moment om die psalm te lezen, omdat hij ons natuurlijk vertelt wat er in David omging. In 1 Samuel lezen we wat er zich in zijn omstandigheden afspeelde, maar in de psalmen lezen we wat er in zijn hoofd omging. Op dit moment, toen hij wist dat Saul hem kwam doden, schreef hij dit óf voordat hij door het raam vluchtte, óf hij ging, naar alle waarschijnlijkheid, eerst door het raam naar buiten en schreef dit die nacht ergens in een schuilplaats, nadat hij zich in veiligheid had gebracht. Zijn psalm zegt:

Red mij van mijn vijanden, mijn God, zet mij in een veilige vesting voor wie tegen mij opstaan. Red mij van wie onrecht bedrijven, verlos mij van de mannen van bloed.

PSALMEN 59:2-3

Ongetwijfeld is Saul de bloeddorstige man die hij in het bijzonder in gedachten heeft.

Want zie, zij leggen een hinderlaag voor mijn ziel, sterke mannen scholen tegen mij samen, HEERE, zonder overtreding of zonde van mijn kant; zij komen aansnellen en maken zich gereed, zonder misdaad van mijn kant. Word wakker, kom mij tegemoet, en zie. Ja U, HEERE, God van de legermachten, God van Israël, ontwaak om al deze heidenvolken te straffen; wees niemand genadig van wie trouweloos onrecht bedrijven. Sela Tegen de avond keren zij terug, zij grommen als honden en trekken de stad rond. Zie, hun mond vloeit over; zwaarden komen van hun lippen. Want, denken zij, wie hoort het?

PSALMEN 59:4-8

Misschien heeft hij zelfs enkele van deze soldaten op straat horen praten nadat hij door het raam was ontsnapt. Ze hielden zijn huis in de gaten en dachten dat hij nog binnen was. Misschien heeft hij iets opgevangen van de wrede en boosaardige plannen die ze onder elkaar beraamden.

Er staat:

Maar U, HEERE, U lacht om hen, U bespot alle heidenvolken. Tegenover zijn macht wacht ik op U, want God is mijn veilige vesting. Mijn goedertieren God zal mij te hulp komen, God zal mij op mijn belagers doen neerzien. Dood hen niet, anders vergeet mijn volk het; doe hen rondzwerven door Uw kracht, werp hen neer, Heere, ons schild, om de zonde van hun mond, om het woord van hun lippen. Laat hen gevangen worden in hun trots, om de vervloeking en om de leugen die zij vertellen. Vernietig hen in Uw grimmigheid, vernietig hen, zodat zij er niet meer zijn; laat hun weten dat God Heerser is in Jakob, ja, tot aan de einden der aarde. Sela

PSALMEN 59:9-14

Trouwens, het woord ‘Sela’ komt in sommige psalmen vaak voor, bijna als een leesteken. Niemand weet honderd procent zeker wat het betekent, maar de meeste geleerden denken dat het een muzikale aanwijzing is, omdat de psalmen gezongen moesten worden. Het is net zoals wanneer er in geschreven muziek ergens een rust of een pauze wordt aangegeven waar de muzikanten op moeten letten. De meeste mensen denken dat ‘Sela’ een muzikale rust betekent. Als dat zo is, zou de bedoeling zijn dat je even stopt en nadenkt over wat er gezegd is. Dat je het overdenkt.

Nu herhaalt hij dat over hun terugkeer in de avond, wat hij in vers 6 en 7 zei. Ik vermoed dat het zoiets is als het refrein van het lied. Vers 14:

Laat hen dan tegen de avond terugkeren, laat hen grommen als honden en de stad rondtrekken. Laat hen zelf rondzwerven op zoek naar voedsel, laat hen overnachten, al zijn zij niet verzadigd. Ik echter zal van Uw macht zingen en 's morgens vrolijk zingen van Uw goedertierenheid. Want U bent voor mij een veilige vesting geweest, een toevlucht in de dagen dat angst mij benauwde. Voor U, mijn kracht, zal ik psalmen zingen, want God is mijn veilige vesting, mijn goedertieren God.

PSALMEN 59:15-18

13

Van onrecht en angst naar vertrouwen op God

Je kunt zien dat hij heel verbijsterd moet zijn geweest. Waarom vervolgde zijn koning hem? Hij was hem volkomen trouw geweest. Voor hem was hij een echte held geweest en had hij zijn leven op het spel gezet. En voor zover hij kon zien, had de koning geen enkele reden om hem te vervolgen. Het is al erg genoeg als iemand die je als een vriend beschouwt zich zonder duidelijke reden tegen je keert. Vooral als het iemand is die veel aan je te danken heeft, iemand die echt bij je in het krijt staat, zoals Saul bij David. Je denkt: 'Ik heb al die dingen voor deze persoon gedaan. Voor zover ik weet, heb ik hem niets verkeerd aangedaan. Ik heb zeker nooit tegen hem gezondigd. En toch haat hij mij zonder reden.'

Dat is al moeilijk genoeg wanneer degene die je haat niet de machtigste man van het land is. Als het gewoon je buurman is, is dat al moeilijk te verwerken. Als het je koning is, als het de overheid is, als het hele nationale leger zonder reden naar je op zoek is, en je weet dat ze je zullen doden als ze je pakken, maar je niet kunt bedenken wat je verkeerd hebt gedaan, dan is het nog veel moeilijker.

En toch is David duidelijk heel opgewekt. Vers 16 en 17 van deze psalm maken dat heel duidelijk:

Ik zal zingen over Uw kracht. Ja, in de ochtend zal ik luid zingen over Uw goedheid, want U hebt me beschermd en was mijn toevlucht toen ik het moeilijk had.

Deze psalm lijkt op veel andere psalmen: hij begint met David die klaagt over zijn beproevingen en eindigt met hem die zich verheugt in God. In zekere zin geeft het feit dat God zoveel van zulke gebeden heeft geïnspireerd ons een voorbeeld van hoe we in moeilijke tijden moeten bidden. De gedachte is dat je best je klacht bij God mag brengen en mag zeggen: 'Dit is er aan de hand. Dit is wat ik te lijden heb. Ik weet niet waarom.' Maar tegen de tijd dat hij klaar is met bidden, heeft hij vertrouwen in God. En dat is waarschijnlijk wat gebed voor ons zou moeten doen. God brengt ons vaak in moeilijke situaties en situaties waarin we onder druk staan, om ons naar Hem toe te keren. Soms is de last zo groot dat het de bedoeling is dat die je op je knieën brengt. De last is zo zwaar dat je er niet onder kunt blijven staan. Hij brengt je op je knieën, en je bidt totdat die last van je af rolt. Zoals de predikers vroeger zeiden: je bidt door totdat je erdoorheen bent. David heeft hier duidelijk doorgebeden totdat hij erdoorheen was. Hij was verbijsterd, hij was verontrust, hij was bang, en hij bad totdat hij de overwinning behaalde. Aan het eind zegt hij:

God is mijn toevlucht. Ik zal morgenochtend zingen. God is mijn kracht. Hij zal me beschermen.

En hij kwam tot geloofsvertrouwen.

Natuurlijk vereist het ook geloof om je op zulke momenten tot God te wenden. Maar waar het om gaat, is dat hij op een punt kwam waarop hij de overwinning op de omstandigheden had. Hij verkeerde nog steeds in gevaar, tenzij hij dit achteraf schreef. Maar wat hij in vers 15 in feite zegt, is:

Laat hen dan tegen de avond terugkeren, laat hen grommen als honden en de stad rondtrekken.

PSALMEN 59:15

Ze zijn als honden die 's avonds door de straten zwerven.

Dat betekent dat ze me vannacht niet zullen vinden. Ik zal er morgenochtend nog zijn om te zingen en te vieren dat ik de nacht heb overleefd. Hij heeft dus vertrouwen, ook al heeft hij werkelijk een leger tegenover zich.

Het was al moeilijk genoeg toen de legers die tegenover hem stonden die van de Filistijnen waren, toen hij kon terugvechten. Zij waren de vijand. Hij was een soldaat in Israël. Als alle legers van de Filistijnen tegen hem optrokken, kon hij tenminste zeggen: 'Ik kan ze in elk geval van me af slaan.' Maar als het je eigen landgenoten zijn en de troepen van je eigen koning, en je bent trouw, dan ga je niet tegen je eigen koning en zijn legers vechten. Dan is het alleen nog een kwestie van buiten hun bereik blijven.

David had waarschijnlijk wel de macht. Uiteindelijk had hij met de mannen die zich bij hem aansloten waarschijnlijk de legers van Israël kunnen afslaan. Hij had enkele machtige mannen bij zich, en ze konden hele Filistijnse en Kanaänitische steden wegvagen, zoals we zien. Ze hadden zich waarschijnlijk goed kunnen weren tegen de troepen van Saul als ze daartoe bereid waren geweest. Maar ze waren trouwe Israëlieten. Ze waren niet bereid om te vechten. Ze moesten gewoon vluchten. Ze moesten zich gewoon verbergen. En dat begon David op dit moment dus te doen.

Al sloeg hij op dit moment eigenlijk nog niet voorgoed op de vlucht. Hij verliet het land nog niet. Hij verliet de stad nog niet. Hij hield zich gewoon ergens verborgen terwijl ze naar hem zochten en zijn huis doorzochten.

14

Gods Geest beschermt David bij Samuel

Vers 18 van 1 Samuel 19:

Zo vluchtte David en ontkwam. Hij kwam bij Samuel in Rama en vertelde hem alles wat Saul met hem gedaan had. Hij en Samuel gingen op weg en zij bleven in Najoth.

1 SAMUEL 19:18

Rama is natuurlijk de woonplaats van Samuel. Er was een gedeelte van de stad dat Najoth heette, waar kennelijk de profetengemeenschap woonde. Het woord Najoth betekent ‘woningen’. Het was een gedeelte binnen de stad Rama waar kennelijk Samuel en andere profeten woonden, zoals een christelijke gemeenschap in de stad, een gemeenschap van profeten.

Hij ging dus naar Samuel. Dat was een goed idee. Samuel is degene die hem in deze moeilijkheden had gebracht door hem tot koning te zalven. Daarvoor hield hij zich gewoon met zijn eigen zaken bezig. Hij kwam in de problemen toen Samuel kwam en hem zalfde. Bovendien zou hij raad van de Heere nodig hebben, en bij Samuel kun je daarvoor goed terecht.

En men vertelde Saul: Zie, David is in Najoth bij Rama.

1 SAMUEL 19:19

Welk leger zou hen daar verdedigen? We zullen het zien.

Toen stuurde Saul boden om David te halen.

1 SAMUEL 19:20

Dit was geen zangtelegram. Deze boden waren gewapende mannen, waarschijnlijk heel sterke gewapende mannen, in groten getale, aangezien David zelf een geduchte strijder was. Saul zou weten dat iemand die een reus of tweehonderd Filistijnen kon doden, niet gemakkelijk kon worden meegenomen door iemand die hem een zangtelegram kwam brengen met de woorden: ‘De koning verzoekt je hier te verschijnen.’ Hij moet een groot aantal gewapende boden hebben gestuurd om David op te halen.

Toen stuurde Saul boden om David te halen. Die zagen een groep profeten bezig met profeteren, en Samuel stond daar en gaf hun leiding. De Geest van God kwam over de boden van Saul en ook zij begonnen te profeteren.

1 SAMUEL 19:20

Dit betekent dat ze door de Geest van God werden overweldigd en hun opdracht niet konden uitvoeren. Het is zoals toen de overpriesters soldaten stuurden om Jezus te arresteren en die met lege handen terugkwamen. In Johannes hoofdstuk 7 zegt de overpriester:

Waarom hebt u Hem niet meegebracht?

JOHANNES 7:45

En zij zeiden:

De dienaars antwoordden: Nooit heeft een mens zo gesproken als deze Mens.

JOHANNES 7:46

We waren gewoon helemaal in de ban. We konden onze opdracht niet uitvoeren. We werden overweldigd door ontzag.

In dit geval werden ze overweldigd doordat de Geest van God op hen kwam. En ze profeteerden, en het is duidelijk dat God David tegen deze gewapende aanvallers beschermde. Er staat in vers 21:

Toen men het Saul vertelde, stuurde hij andere boden, maar ook die begonnen te profeteren. Vervolgens stuurde Saul opnieuw boden, een derde groep, en ook die begonnen te profeteren.

1 SAMUEL 19:21

Er was dus kennelijk een ondoordringbare barrière van de Heilige Geest die Najoth tegen elke gewapende aanval beschermde. Dat is waarschijnlijk de enige verklaring waarom Samuel niet werd terechtgesteld. Als Saul alle priesters zou doden op grond van de veronderstelling dat ze met David samenwerkten, dan werkte Samuel overduidelijk met David samen. Samuel verborg David zonder zich daarvoor te schamen, en Saul wist waar hij woonde. David moest vluchten en zich verbergen, maar Samuel niet. Samuel was onaantastbaar. Hij woonde in Najoth. Daar is die

barrière van de aanwezigheid van de Heilige Geest waar deze soldaten niet doorheen konden komen. Ze werden steeds overweldigd. Dus telkens wanneer hij boden stuurde, gebeurde het opnieuw. Er staat in vers 21:

15

Sauls vernedering en het vallen in de Geest

Saul stuurde voor de derde keer boodschappers, en ook zij gingen profeteren. Toen ging hij zelf ook naar Rama. Hij kwam bij de grote put in Sechu. Hij vroeg: Waar zijn Samuel en David? Iemand zei: Ze zijn in Najot, bij Rama. Dus ging hij daarheen, naar Najot bij Rama. Toen kwam de Geest van God ook over hem, en onderweg bleef hij profeteren tot hij in Najot bij Rama aankwam.

Hij reisde dus verder naar Najoth, maar de Geest kwam op hem voordat hij daar aankwam, en hij profeteerde de hele weg ernaartoe. Er staat:

Ook hij trok zijn kleren uit, en ook hij profeteerde voor de ogen van Samuel. Hij lag daar zonder kleren, die hele dag en de hele nacht. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten?

1 SAMUEL 19:24

En ook: is Saul ook onder de nudisten?

Nu hoeft naakt niet spiernaakt te betekenen, al zou dat kunnen. Ik weet het niet. Misschien had hij alleen zijn koninklijke gewaden uitgetrokken en was hij vrijwel naakt of zoiets. We weten het niet. Hij kan helemaal naakt zijn geweest. Als dat zo is, is dat een behoorlijk vernederende toestand om als koning in aangetroffen te worden. Hij had het aan zichzelf te wijten. Hij had ervan moeten leren. Hij had moeten weten dat, als zijn drie groepen boodschappers niet langs de Heilige Geest konden komen, hij dat ook niet kon. En de Heilige Geest lijkt Saul harder te hebben getroffen dan de anderen, tenzij zij ook naakt uitgekleept op de grond lagen. Maar hij was, zouden we kunnen zeggen, gevallen in de Geest.

Trouwens, als mensen het hebben over vallen in de Geest, wijzen ze soms op zoiets als dit, en dat is op zich begrijpelijk. Maar Saul was geen goede man. Sterker nog, de mensen in de Bijbel die vielen in de Geest, waren altijd mensen die vijanden van God waren. Het waren geen mensen die een zegen van God ontvingen. Dat ze neervielen, was voor hen geen zegen. Het was God Die hun weerstand bood en hen ervan weerhield hun kwade plannen uit te voeren.

Hetzelfde gebeurde toen Jezus werd gearresteerd in de hof van Gethsémané. De soldaten kwamen om Hem te arresteren en Hij zei:

Wie zoeken jullie?

En zij zeiden:

Jezus dan, Die alles wist wat er over Hem komen zou, trad naar voren en zei tegen hen: Wie zoekt u? Zij antwoordden Hem: Jezus de Nazarener. Jezus zei tegen hen: Ik ben het. En Judas, die Hem verraadde, stond ook bij hen. Toen Hij dan tegen hen zei: Ik ben het, deinsden zij terug en vielen op de grond.

JOHANNES 18:4-6

Hij zei:

Dat ben ik.

En ze deinsden achteruit en vielen op de grond. Ik vermoed dat zij ook vielen in de Geest. Maar ze vielen niet neer als een zegen voor hen. In deze gevallen was het God Die tegen hen optrad en hun weerstand bood.

Saul had dus zijn les moeten leren. Hier wordt hij door God in het openbaar vernederd. Hij trekt zijn kleren uit en ligt naakt op de grond, terwijl hij de hele dag profeteert. Die man had echt een kleurrijke regeerperiode. Hij gooit speren naar zijn ministers en zijn medewerkers. Hij ligt naakt op de grond en profeteert de hele dag. En dit is geen schandaal. Dit is niet het soort dingen waardoor iemand uit zijn ambt wordt gezet. Niets leidt daartoe. Hij is onaantastbaar.

16

David en Jonathan toetsen Sauls bedoelingen

In hoofdstuk 20:

Toen vluchtte David uit Najoth bij Rama. Hij kwam bij Jonathan en zei: Wat heb ik gedaan, wat is mijn misdaad, en wat is mijn zonde tegenover je vader, dat hij mij naar het leven staat? Hij zei echter tegen hem: Geen sprake van! Je zult niet sterven. Zie, mijn vader doet niet iets groots of iets kleins zonder het voor mijn oor te onthullen. Waarom zou mijn vader deze zaak dan voor mij verbergen? Zo is het niet.

1 SAMUEL 20:1-2

Het laatste wat Jonathan had gehoord, was tenslotte dat Saul bij de Naam van Jahweh had gezworen dat David niet zou sterven. Maar die woorden zijn nog nauwelijks uit zijn mond of hij gooit alweer een speer naar David, jaagt hem achterna en stuurt mensen om hem in bed te doden. Maar Jonathan had daar niets over gehoord. Het is duidelijk dat Saul Jonathan niet op de hoogte bracht van zijn plannen. Hij wist dat Jonathan David welgezind was en het niet zou goedkeuren.

Toen bezwoer David hem nog eens en zei: Je vader weet heel goed dat ik genade in jouw ogen gevonden heb. Daarom heeft hij gezegd: Laat Jonathan dit niet weten, zodat hij niet bedroefd is. Maar zeker, zo waar de HEERE leeft en jijzelf leeft, er is maar één stap tussen mij en de dood! Jonathan zei tegen David: Wat verlang je? Dan zal ik dat voor je doen. David zei tegen Jonathan: Zie, morgen is het nieuwemaan; dan moet ik beslist met de koning aan tafel zitten om te eten. Laat mij dus gaan, dan verberg ik mij in het veld tot aan de avond van de derde dag.

1 SAMUEL 20:3-5

De eerste dag van elke maand was het nieuwemaan, en dat werd door de Joden gevierd. Er staat niet veel over in de wet, maar het werd behandeld als een sabbatdag. Het werd beschouwd als een heilige samenkomst en een rustdag enzovoort. Tenminste, de wet zei dat het zo moest zijn. Wat ze in de dagen van Saul deden, weten we niet. Maar op de een of andere manier vierden ze wel nieuwemaan. Ze zouden dus in ieder geval met nieuwemaan een speciale feestmaaltijd houden.

Hij zegt:

Morgen is het nieuwe maan, en dan moet ik echt bij de koning aan tafel zitten. Maar laat me gaan, zodat ik me tot de avond van de derde dag in het veld kan verstoppen.

David zou het natuurlijk nooit veilig vinden om weer in het paleis van de koning te gaan zitten. Zelfs als hij speren kan ontwijken, weet hij nu dat de hele lijfwacht van Saul en het hele leger daar zijn om hem te arresteren. Het zou dus waanzin zijn als hij daar zomaar naar binnen liep. Toch betekende zijn positie in het leger dat er vanzelfsprekend van hem verwacht zou worden dat hij bij zo'n plechtigheid aan de tafel van de koning zou zitten. Hij zegt:

Ik ga niet. Ik verstop me tot de avond van de derde dag in het veld.

Wanneer je vader mij echt mist, moet je zeggen: David heeft mij dringend gevraagd snel naar zijn stad Bethlehem te mogen gaan, want daar is een jaarlijks offer voor het hele geslacht. Als hij dan zegt: Het is goed, dan heeft je dienaar vrede, maar als hij zeer in woede ontsteekt, dan weet je dat het kwaad bij hem vastbesloten is. Bewijs je dienaar dan goedertierenheid, want je hebt je dienaar met jou in een verbond van de HEERE gebracht. Maar als er een misdaad in mij is, dood jij me dan. Waarom zou je mij toch naar je vader brengen?

1 SAMUEL 20:6-8

En Jonathan zei:

Toen zei Jonathan: Daar is voor jou geen sprake van! Wanneer ik ook maar merk dat het bij mijn vader vastbesloten is dat dit kwaad je overkomt, zou ik je dat dan niet vertellen?

1 SAMUEL 20:9

Toen zei David tegen Jonathan:

David zei tegen Jonathan: Wie zal het mij vertellen als je vader je met harde woorden antwoordt?

1 SAMUEL 20:10

En Jonathan zei tegen David:

Kom, laten we het veld in gaan.

Dus gingen ze allebei het veld in.

17

Het verbond en het teken met de pijlen

Jonathan zei tegen David: De HEERE, de God van Israël, is mijn Getuige dat ik mijn vader morgen of overmorgen omstreeks deze tijd uit zal horen; en zie, als het er dan goed voor David voorstaat, en ik stuur je geen bericht om het voor je oor te onthullen, dan mag de HEERE zó en nog veel erger met Jonathan doen! Als het echter mijn vader goeddunkt het kwaad over je te brengen, dan zal ik het ook voor je oor onthullen. Ik zal je laten gaan, zodat je in vrede kunt vertrekken. Moge de HEERE met je zijn, zoals Hij met mijn vader geweest is. Zul je niet, als ik dan nog leef, mij de goedertierenheid van de HEERE bewijzen, zodat ik niet hoeft te sterven? Je zult toch ook mijn huis tot in eeuwigheid je goedertierenheid niet onthouden, ook niet wanneer de HEERE eenieder van de vijanden van David van de aardbodem uitgeroeid zal hebben!

1 SAMUEL 20:12-15

Wat hij daarmee bedoelt, is: 'Jij wordt hierna de koning, David, en zweer alsjeblieft dat je mijn familie niet zult uitroeien.' Dat was wat mensen gewoonlijk deden als er een wisseling van de macht plaatsvond. In koninkrijken werden in feite alle familieleden van de vorige dynastie uit de weg geruimd. Ze waren te gevaarlijk, omdat er misschien nog een bepaald deel van de bevolking trouw was aan de vorige koning en de vorige dynastie. Die mensen zouden dan een van zijn overlevende zonen kunnen nemen en hem naar voren schuiven als rivaal van de nieuwe koning.

Het was in de oudheid dus altijd de gewoonte dat een nieuwe koning, wanneer hij aan de macht kwam, alle familieleden van de vorige koning opspoorde en hen gewoon doodde. En bij sommige latere koningen van Israël zien we dat inderdaad gebeuren.

Maar Jonathan zegt: ‘David, ik zal je hierin steunen. Jij wordt de koning, maar roei mijn familie niet uit.’ En David zwoer natuurlijk dat hij dat niet zou doen.

Zo sloot Jonathan een verbond met het huis van David en zei: Laat de HEERE rekenschap eisen van de vijanden van David! En Jonathan liet David opnieuw zweren, omdat hij hem liefhad, want hij had hem lief met de liefde van zijn ziel.

1 SAMUEL 20:16-17

Daarna zei Jonathan tegen hem: Morgen is het nieuwemaan; dan zul je gemist worden, want je zetel zal leeg zijn. En als je drie dagen weggebleven zult zijn, kom dan meteen. Ga naar de plaats waar je je verborgen had op de dag dat je dit gedaan hebt, en blijf bij de steen Ezel. Dan zal ik daar drie pijlen langs schieten, alsof ik op een doel schoot. En zie, ik zal de jongen sturen en zeggen: Ga de pijlen zoeken. Wanneer ik nadrukkelijk tegen de jongen zeg: Zie, de pijlen zijn dichterbij je, raap ze op, dan kun je komen, want het is vrede voor je, en er is niets aan de hand, zo waar de HEERE leeft. Maar als ik dit tegen de jongen zeg: Zie, de pijlen zijn verder van je weg, ga dan weg, want de HEERE zendt je weg. En wat betreft de zaak waarover ik en jij gesproken hebben, zie, de HEERE is tussen mij en jou tot in eeuwigheid!

1 SAMUEL 20:18-23

Ze hadden dus een verbond, een wederzijds vriendschapsverbond dat voor altijd zou gelden voor hen en hun nakomelingen. En we zien dat David zich daaraan houdt, hoewel Jonathan samen met zijn eigen vader sneuvelt in de strijd, in de oorlog waarin Saul omkwam. Drie van zijn zonen werden samen met hem gedood. Isboseth niet. Maar Jonathan bleek een zoon te hebben, Mefiboseth, aan wie David barmhartigheid bewees in plaats van hem uit de weg te ruimen toen hij koning werd.

18

David's lege plaats aan de nieuwemaansmaaltijd

Vers 24.

David verborg zich in het veld. Toen het nieuwemaan was, zat de koning aan de maaltijd om te eten. De koning was op zijn zitplaats gaan zitten, zoals de andere keren, op de plaats bij de wand. Jonathan stond op, Abner zat naast Saul, maar de plaats van David bleef leeg.

1 SAMUEL 20:24-25

Over Abner hebben we nog niet veel gehoord. Abner is de oom van Saul. Uiteindelijk werd Abner onder Isboseth, de zoon van Saul, de aanvoerder van de legers van Israël. En blijkbaar had hij hier een soortgelijke rol. Maar Abner was misschien ook jaloers op David. Want als Abner formeel de opperbevelhebber van alle legers was, en David degene was die met zijn daden alle militairen overtrof, dan kan Abner er heel goed ook belang bij hebben gehad dat David van het toneel verdween. Hij kan net als Saul jaloers zijn geweest.

Saul zei er die dag niets van, want hij dacht: Er is hem iets overkomen, zodat hij niet rein is, ja, hij zal wel onrein zijn.

1 SAMUEL 20:26

Dat wil zeggen, als David te maken had gekregen met iets waardoor iemand ceremonieel onrein wordt, had hij niet naar het feest kunnen komen. Dat kwam vrij vaak voor. Het komt vrij vaak voor dat er iets gebeurt waardoor je onrein wordt, vooral wanneer je in het leger zit. Als je in de buurt van iemand bent wanneer die sterft, zelfs een vijand, zou alleen al de nabijheid van zijn dode lichaam je een week lang onrein maken. Als je een zaadlozing in je slaap had, zou je tot de volgende dag onrein zijn. Er konden allerlei dingen gebeuren. Het kon zijn dat zijn vrouw ongesteld

was, en dan zou hij door contact met haar onrein zijn. Er zijn in Israël heel wat dingen waardoor iemand onrein kon worden, en daarom zou die persoon hun vieringen moeten missen.

Saul dacht dus als eerste: ‘Hij zal wel onrein zijn.’ Het moet immers buitengewoon vaak zijn voorgekomen dat mensen dit soort dingen moesten missen vanwege een of andere formele regel rond ceremoniële onreinheid.

19

Sauls woede keert zich tegen Jonathan

Maar de volgende dag, de tweede van de nieuwemaan, gebeurde het dat de plaats van David weer leeg bleef. Toen zei Saul tegen zijn zoon Jonathan: Waarom is de zoon van Isäï gisteren en vandaag niet naar de maaltijd gekomen?

1 SAMUEL 20:27

Jonathan antwoordde Saul: David vroeg mij dringend naar Bethlehem te mogen gaan. Hij zei: Laat mij toch gaan, want ons geslacht heeft een offer in de stad, en mijn broer heeft mij zelf ontboden. Als ik nu genade in je ogen gevonden heb, laat mij dan toch gaan, zodat ik mijn broers zie. Daarom is hij niet aan de tafel van de koning gekomen.

1 SAMUEL 20:28-29

Toen ontstak Saul in woede tegen Jonathan, en hij zei tegen hem: Jij zoon van een ontaarde en opstandige vrouw, wist ik het niet dat jij voor de zoon van Isaï gekozen hebt, tot je eigen schande en tot schande van de naaktheid van je moeder? Want alle dagen dat de zoon van Isaï op de aardbodem leeft, worden jij en je koningschap niet bevestigd. Nu dan, stuur een bode en breng hem bij mij, want hij is een kind des doods.

1 SAMUEL 20:30-31

Toen antwoordde Jonathan Saul, zijn vader, en zei tegen hem: Waarom moet hij gedood worden? Wat heeft hij gedaan?

1 SAMUEL 20:32

Toen wierp Saul de speer naar hem om hem te doden. Zo merkte Jonathan dat zijn vader vastbesloten was David te doden.

1 SAMUEL 20:33

De boodschap kwam over, denk ik. Hij leert snel.

Daarom stond Jonathan op van de tafel, heet van woede. Hij at op de tweede dag van de nieuwemaan geen brood, want hij was bedroefd om David, omdat zijn vader hem schandelijk bejegend had.

1 SAMUEL 20:34

Dat gooien met die speer naar Jonathan, de prins, die geen enkele misdaad had begaan, gebeurde dus pal voor de ogen van Abner en alle andere stafchefs. Het is gewoon een verbazingwekkende wereld waarin ze leefden, dat een koning zulke krankzinnige dingen kon doen en iedereen gewoon de andere kant op keek. 'Ik heb niets gezien. Heb jij iets gezien?' 'Nee.' En hier heeft een vader geprobeerd zijn zoon, de prins, te doden, waar getuigen bij waren. Jonathan was hier dus duidelijk behoorlijk kwaad over.

20

Het afscheid van David en Jonathan

's Morgens gebeurde het dat Jonathan het veld in ging, op het tijdstip dat met David vastgesteld was, en er was een kleine jongen bij hem.

1 SAMUEL 20:35

om achter zijn pijlen aan te gaan. Hij is aan het oefenen met boogschieten.

Hij zei tegen zijn jongen: Loop snel, zoek toch de pijlen die ik schieten zal. De jongen liep snel weg; en hij schoot een pijl, die hij over hem heen liet vliegen. Toen de jongen tot aan de plek gekomen was van de pijl die Jonathan geschoten had, riep Jonathan de jongen achterna en zei: Ligt de pijl niet verder van je vandaan? Opnieuw riep Jonathan de jongen achterna: Vlug, haast je, sta niet stil! De jongen van Jonathan raapte de pijl op, en hij kwam naar zijn heer. De jongen wist van niets, alleen Jonathan en David wisten van de zaak.

1 SAMUEL 20:36-39

Toen gaf Jonathan zijn wapens die hij had, aan de jongen en zei tegen hem: Ga ze in de stad brengen. Toen de jongen weggegaan was, stond David op van de zuidzijde, en hij wierp zich met het gezicht ter aarde. Hij boog zich driemaal, zij kusten elkaar, en huilden met elkaar, totdat David zich vermande.

1 SAMUEL 20:40-41

[Vertalersnoot: de Engelse Bijbelvertaling van de spreker zegt dat David meer hilde dan Jonathan. De HSV heeft hier 'toldat David zich vermande'.]

Dat wil ik wel geloven. David was degene die voor zijn leven zou moeten vluchten. Hij was wat verdrietiger dan Jonathan. Maar ze waren allebei verdrietig, ze hielden allebei.

Toen zei Jonathan tegen David: Ga in vrede! Moge dat wat wij beiden in de Naam van de HEERE gezworen hebben, tot in eeuwigheid gelden, namelijk: Moge de HEERE tussen mij en jou zijn, tussen mijn nageslacht en jouw nageslacht!

1 SAMUEL 20:42

Hier zien we dat David nu echt voorgoed moet vertrekken en de rest van Sauls leven voor Saul moet vluchten. Er waren mensen die zich uiteindelijk bij David aansloten. Over hen lezen we een heel stuk later, in hoofdstuk 22. Aanvankelijk gingen er 400 mensen met David mee, en uiteindelijk 600.

21

Jonathans vriendschap en zijn keuze te blijven

Wat interessant is, is dat Jonathan niet met hem meeging. Jonathans leven was bedreigd, en Jonathan stond beslist welwillend tegenover David. Jonathan wist beslist dat David degene was die de volgende koning zou worden, en hij verzette zich daar niet tegen. Maar hij ging niet met David mee. Je zou denken dat hij dat wel zou doen. En er wordt ons geen reden gegeven waarom hij dat niet deed. Ik neem aan dat Jonathan wist dat dit een mogelijkheid was. Als David moet vluchten, zou hij kunnen zeggen: 'Ik ga met je mee. Jij en ik zijn kameraden. We houden meer van elkaar dan een man van een vrouw houdt', zoals David het verwoordde toen hij rouwde om Jonathans dood. Ze waren zo hecht met elkaar verbonden als mannen maar konden zijn. Zo hecht dat verdorven geesten natuurlijk hebben geprobeerd te suggereren dat er een soort homoseksuele relatie tussen hen bestond. Zoals onze cultuur er nu voorstaat, proberen ze dat tussen vrijwel elk tweetal mannen in de Bijbel aannemelijk te maken: tussen Jezus en de discipelen, tussen David en Jonathan. Zet twee mannen bij elkaar, en de verdorven geesten van onze tijd willen iets in het verhaal suggereren dat net zo verdorven is als wat er in hun eigen gedachten omgaat.

Mensen moeten beseffen dat:

Alle dingen zijn wel rein voor hen die rein zijn, maar voor hen die bezoedeld en ongelovig zijn, is niets rein, maar hun verstand en ook hun geweten zijn bezoedeld.

TITUS 1:15

Hier is niets onreins aan. Deze mannen waren meer aan elkaar toegewijd dan een man aan een vrouw toegewijd is. Maar onze moderne cultuur begrijpt niet dat je van iemand kunt houden zonder seks met die persoon te willen hebben. Dat is natuurlijk niet wat liefde is. Maar onze cultuur heeft dat feit uit het oog verloren, dus willen ze hier altijd iets vreemds van maken dat het niet is. Ze zijn gewoon trouwe vrienden.

Het verbaast me dat Jonathan niet met hem meeding. Ik kan me alleen maar voorstellen dat Jonathan niet meeding omdat hij waarschijnlijk dacht: 'Ik kan met mijn invloed in het paleis meer voor je betekenen dan door met je te vluchten. Als ik met je vlucht, houd ik je misschien op. Met ons tweeën kunnen we niet alle legers van Israël afslaan, dus zoveel zal ik niet voor je kunnen betekenen. Je zult je gewoon moeten verbergen. Eén man kan zich gemakkelijker verbergen dan twee. Bovendien ben ik een prins. Ik kan daadwerkelijk invloed uitoefenen op de koning en in het paleis, hopelijk in jouw voordeel.'

Dat is waarschijnlijk hoe Jonathan redeneerde. Anders zou ik denken dat hij gewoon met David was meegegaan. Maar door dat te doen, lijkt hij de verkeerde keuze te hebben gemaakt. Terwijl de vierhonderd mannen die wel met David vluchtten en zich met hem verborgen uiteindelijk met hem regeerden, sneuvelde Jonathan samen met zijn vader in de strijd. Hij heeft nooit met David geregeerd, zoals hij wel had gedroomd. Hij wilde David helpen en deel uitmaken van Davids bestuur. Hij wist dat David aan de macht zou komen. Maar hij kreeg die kans niet, omdat hij blijkbaar de verkeerde keuze maakte, namelijk om in het huis van Saul te blijven. Degenen die vluchtten, overleefden wel en regeerden later met David. Dat verhaal gaat verder in hoofdstuk 21.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Samuel 18:1
- 1 Samuel 18:2-4
- 1 Samuel 23:17
- 1 Samuel 18:5
- 1 Samuel 18:6
- 1 Samuel 18:7
- 1 Samuel 18:8
- 1 Samuel 18:9
- 1 Samuel 18:10
- 1 Samuel 18:11
- Efeze 4:26-27
- 1 Samuel 18:12
- 1 Samuel 18:13
- 1 Samuel 18:14-15
- 1 Samuel 18:16-18
- 1 Samuel 18:19-20
- 1 Samuel 18:21-22
- 1 Samuel 18:23
- 1 Samuel 15:17,23
- 1 Samuel 18:24-25
- 1 Samuel 18:26
- 1 Samuel 18:27
- 1 Samuel 18:28-29
- 1 Samuel 18:30
- 1 Samuel 19:1-3
- 1 Samuel 19:4-5
- 1 Samuel 19:6
- 1 Samuel 19:7-10
- 1 Samuel 19:11
- 1 Samuel 19:12-17

- Psalmen 59:1
- Psalmen 59:2-3
- Psalmen 59:4-8
- Psalmen 59:9-14
- Psalmen 59:15-18
- Psalmen 59:15
- 1 Samuel 19:18
- 1 Samuel 19:19
- 1 Samuel 19:20
- Johannes 7:45
- Johannes 7:46
- 1 Samuel 19:21
- 1 Samuel 19:24
- Johannes 18:4-6
- 1 Samuel 20:1-2
- 1 Samuel 20:3-5
- 1 Samuel 20:6-8
- 1 Samuel 20:9
- 1 Samuel 20:10
- 1 Samuel 20:12-15
- 1 Samuel 20:16-17
- 1 Samuel 20:18-23
- 1 Samuel 20:24-25
- 1 Samuel 20:26
- 1 Samuel 20:27
- 1 Samuel 20:28-29
- 1 Samuel 20:30-31
- 1 Samuel 20:32
- 1 Samuel 20:33
- 1 Samuel 20:34
- 1 Samuel 20:35
- 1 Samuel 20:36-39
- 1 Samuel 20:40-41
- 1 Samuel 20:42

- Titus 1:15

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.